

Georges de Layens: Cours de complet d'apiculture
(Teljes méhész tanfolyam, 1897)

Cours complet
d'Apiculture

(Culture des Abeilles)

PAR MM.

Georges DE LAYENS
Lauréat de l'Académie des sciences

ET

Gaston BONNIER
Professeur à la Sorbonne

Ouvrage illustré de 244 figures dessinées d'après nature

PAR

A. MILLOT,

P. JAMIN, B. HERINCQ, J. POINSOT, ETC.

PARIS

PAUL DUPONT, ÉDITEUR

4, RUE DU BOULOI, 4

Tous droits réservés.

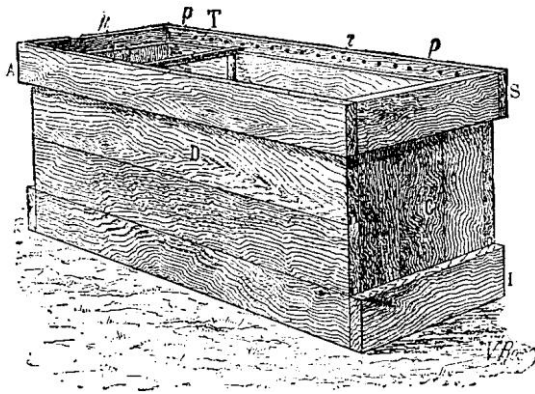

*****Rövid kivonat*****

Alapelvek

Georges de Layens hangsúlyozza, hogy a fenntartható méhészet két alapelven nyugszik: a helyi méhek felhasználásán és megfelelő kaptárokban tartásán, amelyek kíméletesek a méhekre és a méhtartókra egyaránt, és minimális kezelést igényelnek. De Layens két évtizedet töltött egy kaptár fejlesztésével és tökéletesítésével - amely ma a nevét viseli - és egy olyan rendszert dolgozott ki, amely lehetővé teszi a méhcsaládok megbízható kezelését évente két vagy három kaptár látogatással.

Összességében a méhészet kezelése az egész méhészeti idény alatt a következő két fő eljárásra redukálható: 1) tavaszi ellenőrzés, amikor a kaptárokat keretekkel töltik meg; és 2) az őszi betakarítás és a családok előkészítése a telelésre.

A Layens kaptár (fala kb. 30-35 mm vastag)

Fontos alapelvek: 1. nagyméretű, jó hőgazdálkodású, jól szigetelt kaptár, 2. nagy keret, mely a természetes méhlekás lépeire emlékeztet, 3. elegendő hely biztosítása az anya folyamatos petezéséhez, illetve a megfelelő mennyiségű téli élelemnek a telelő fűt fölötti biztosítása (a mézkoszorúban).

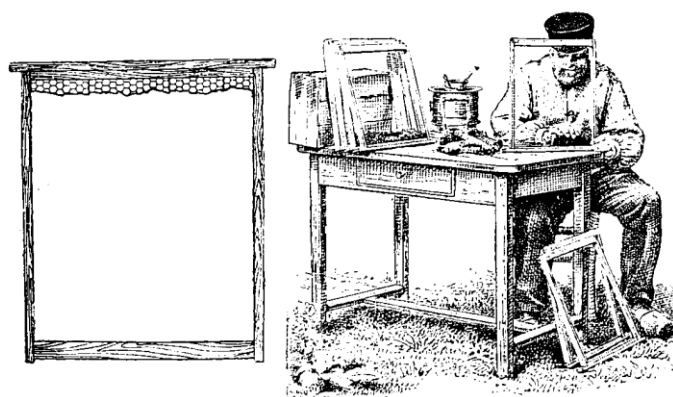

The technical drawing illustrates the dimensions of a Layens beehive. The front view (left) shows a square body with a width of 345.0 cm and a height of 390.0 cm. The body is composed of a central yellow section (310 cm wide) and two side panels (8.0 cm wide each). The top and bottom edges are reinforced with blue sections (1.0 cm wide). The side view (right) shows the profile of the beehive, which is 24.0 cm wide at the top and tapers to 13.0 cm at the bottom. The height is 390.0 cm. A small detail view (top right) shows a cross-section of the body with a width of 14.0 cm and a height of 7.0 cm. The drawing is labeled with 'Ruche Layens' and 'Layens beehive'.

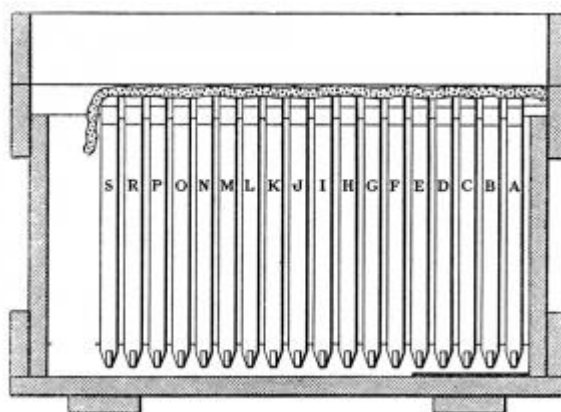
A technical drawing of a beam joint. It shows a cross-section of a beam with a rectangular hole. The length of the beam is labeled L and the thickness of the beam is labeled t . The drawing is a perspective view showing the beam's profile and the joint details.

3

A kereteket lépcsíkkal látják el

Kezelési elvek

1 ábra: Layens kaptár az őszi mézelvétel után

A tavaszi kaptárbontás teendői:

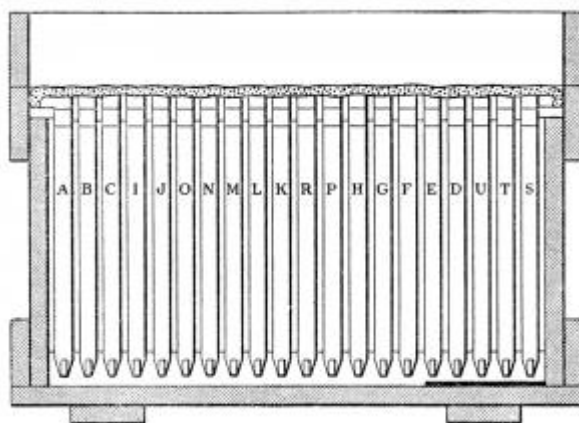
Ideális esetben, ha ősszel megfelelő mennyiségű mézet hagytunk meg, nem lesz szükség tavaszi táplálásra.

Körülbelül nyolc nappal azután, hogy a méhek aktívan elkezdnek dolgozni, egy szép napot válasszunk ki erre a tevékenységre. Egymás után nézzünk meg minden kaptárt, így meggyőződhetünk mindegyik állapotáról és megfelelően rendezhetjük a családokat.

Vegyünk például egy családot, amely 18 kereten telelt (1. ábra). A vizsgálatot az A kerettel kezdem, a kaptárfalhoz legközelebb esővel, a bejárat közelében. Eltávolítom, majd folytatom a sort tovább, amíg nem találkozom az első fiasításos kerettel - ebben az esetben a D kerettel. Tehát ezen a ponton eltávolítottam az első három keretet (A, B, C), amelyek különféle mennyiségű mézet tartalmaznak (és többnyire többéves barna lépek), és a rajtuk levő méhekkel együtt a kaptár másik végére helyezem őket (2. ábra); ezt a három keretet három

üres (szűz) lépes keret váltja fel (U, T, S - jobbra a 2. ábrán), amelyeket magából a kaptárból vagy a tartalékkeretek dobozából veszek. Ha nincs elérhető szűzlépes keret, akkor helyette mülépes kereteket használlok.

Mielőtt azonban az üres U, T és S kereteket a helyére tenném, a D, E, F, G és H kereteken ellenőrzöm a fiasítás állapotát. Ezeket a kereteket ott hagyom, ahol vannak, majd eltávolítom például az I és J keretet, amelyek nem tartalmaznak fiasítást, de sok mézet (többnyire barna lépek), és hátra mozgatom az A, B és C keretekhez (2. ábra), és a helyükre hátulról két kiépített üres (szűz)lépes keret, P és R helyezek át (2. ábra). A fennmaradó keretek - K, L, M, N és O - ott maradnak, ahol voltak. A végére további új kereteket adok hozzá, amíg a kaptár teljesen meg nem telik (ezek nem szerepelnek az ábrán).

2. ábra: Layens kaptár a tavaszi átvizsgálás után

Tehát amikor az eljárás befejeződött, a kaptár így néz ki (2. ábra):

Három szűzlépes (vagy mülépes) keret helyeztem a fiasítás elé: U, T, S (ide terjeszkedik majd a fiasítás)

A fészek érintetlen maradt öt fiasításos kerettel: D, E, F, G, H

A fészek végére két üres vagy részben mézes keret helyezek át: P, R (a fiasítás ide is terjeszkedhet).

További öt üres keret marad ezután: K, L, M, N, O, ide a fiasítás is terjeszkedhet, de inkább már mézet fognak hordani.

A végén még öt keret amit fészek elől illetve utánról helyeztem át, különböző mennyiségű mézet tartalmaz: J, I, C, B, A (ide is mézet hordanak, illetve ha a tavaszi hordás előtt télről maradt jelentősebb mennyiségű méz, azt ki lehet pörgetni). Ezek a többnyire öreg lépek ősszel pergetés után beolvasztásra kerülnek.

Természetesen ezek nem kizárólag csak így megvalósítható kezelési javaslatok, az áthelyezett keretek számát és állapotát tekintve - mindez a család méretétől és a kaptárban található méz mennyiségétől függ. A keretek elhelyezésének általános sorrendje azonban mindig ugyanaz, és az alábbiak szerint összegezhető:

Tavasszal a fiasítás kereteit korábban kiépített lépekkel kell körülvenni, amelyek üresek vagy csak kevés mézet tartalmaznak (vagy egyáltalán nem tartalmaznak), hogy az anya ne fogyjon ki a peterakási lehetőségől, a fő hordásig semmiképpen. Eközben a sok mézet tartalmazó kereteket a kaptár túlsó végébe kell átrakni - a fészektől legtávolabb.

(A tavaszi ellenőrzést fel lehet használni arra, hogy néhány üres keretet hozzáadjunk a kaptárokhoz - olyan kereteket, amelyeknél a keret tetején lépcsíkot, vagy be beviaszozott háromszögléce helyezünk el. Ezeket a kereteket a kaptár fiasítással átellenben lévő túlsó végén kell elhelyezni és már kiépített keretekkel kell körülvenni (lásd alábbi ábra). Ez biztosítja, hogy a méhek rendesen építsék ki a lépet. Adjunk két vagy három ilyen építőkeretet minden kaptárhoz.)

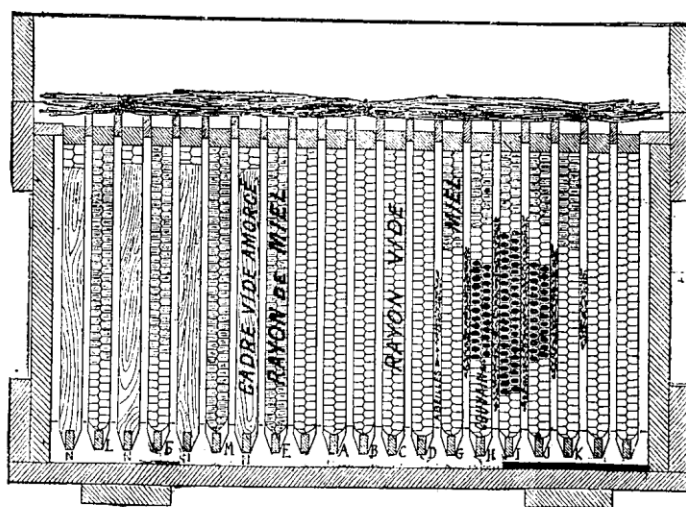

Fig. 149. — Arrangement des cadres au printemps (la ruche est supposée coupée en long): H, I, J, cadres ayant du couvain et du miel; G, K, cadres ayant du miel vers le haut; L, F, M, E, cadres ayant du miel; N, N, N, N, cadres amorcés; les autres cadres sont bâtis et vides de miel.

A keretek tavaszi elrendezése: H,I,J keretekben fiasítás és mézkoszorú van, a G,K keretek felső részében van méz, L,F,M,E keretekben méz van, N,N,N,N építettő keretek.

Minden keretemet minden tavasszal így rendezem el, rengeteg teret engedve az anyának peterakásra. A régi méz nagy részét, ha marad a kaptárban, mire a főhordás megérkezik, az újonnan gyűjtött mézzel együtt kipergetem.

Meg kell nézni, hogy van-e minden kaptárban fiasítás. Ha nincs fiasítás, meg kell jelölni, mint egyesítés előtt álló kaptárt.

Az első ellenőrzés és a mézszüret között csak egy alkalmi séta szükséges a méhészetben, hogy megbizonyosodhassunk a méhek normális működéséről.

A rablás nem jelent veszélyt mindaddig, amíg helyi méhfajtákat tartunk. Az egyetlen eset, amikor figyelemmel kell kísérnie családokat, az az, amikor kénytelenek vagyunk etetni őket - de ez soha nem történhet meg, feltételezve, hogy elegendő mézet hagyunk nekik az ősszel.

Ha egy ilyen ellenőrzés során találunk egy olyan családot, amelynek méhei pollennel a lábukon jönnek ki a kaptárból, és aggódva nyüzsögnek a kijáró körül - és ugyanakkor a méhek mintha lassan dolgoznának, vagy szabálytalanul - akkor szinte biztosak lehetünk abban, hogy a család elanyátlanodott vagy herefiasító anya van. Ha ez a helyzet, adjunk be a családnak egy keretet mindenféle korú fiasítással, vagy egy pározott anyát vagy egy rajt.

A Layens kaptár előnyei - nincs nehéz emelés; az összes keret azonos méretű; nagy lépek az erős tavaszi fejlődés és a jó áttelelés érdekében. (Dr Leo Sharashkin, a Layens kaptár USA-beli népszerűsítője)

Tavasszal nagyon fontos gondosan ellenőrizni a fiasítás állapotát. Ha a fiasítás nagy kiterjedésű, szabályos, „táblás” akkor az anya valószínűleg termékeny, a család jó állapotban van, jövője pedig fényes. Ez igaz attól függetlenül, hogy a család milyen erősnek vagy gyengének tűnik, vagy mennyi fiasításos lépet tartalmaz.

Ha azonban úgy találjuk, hogy a fiasítás szétszóródott, szabálytalan, akkor az anya nem dolgozik jól. A legtöbb esetben a kaptár helyettesíti királynőjét (csendes anyaváltás), és végül jó állapotban fog a teleléshez és a következő évszakhoz.

Azt is felfedezhetjük, hogy egy család elanyátlanodott vagy herefiasító anyja van. Ha ez a helyzet - és ez időről időre megtörténik (egy nagy méhészetben bizonyos minden évben több is) -, akkor az alábbiakban leírt egyszerű módszerrel megszüntethető az értéktelenné vált család. Végezzük ezt az eljárást egy szép napon, amikor a méhek aktívak, ami jelzi, hogy van nektárhordási lehetőség.

Vigyük a kaptárt a méhészet szélére, távolítsuk el az összes keretet, és seperjük, rázzuk le a méheket a földön elhelyezett kaptárfenékre vagy ponyvára, napfényes helyen. A méhek elrepülnek, és mivel nem találják meg régi kaptárukat, megkérik az egykori otthonukat körülvevő családok vendégszeretétét. A mézes lépeket, melyeket ez a felszámolt kaptár tartalmaz, szétszthatjuk gyengébb családoknak.

Ha nem tudjuk mielőbb elvégezni ezt az eljárást, akkor a rablás elkerülése érdekében egyelőre erősen szűkítsük a kaptár bejáratát.

Az elanyátlanodott kaptár helyettesítésének legjobb módja az, ha kis tartalékcsaládokat tartunk, amiből pótolhatjuk az anyát és felerősíthetjük a meggyengült családot.

Mesterséges rajzás: egy erős, vélhetően rajzásra készülő család méheit söpörjük le. A lesöpört méheket hagyjuk ott az eredeti kaptárban, adjunk be épített kereteket és etessük őket. Az elvett lépeket tegyük át egy üres kaptárba. Ezt a méhek nélküli, fiasítással teli kaptárt tegyük egy erős család helyére, amit áthelyezünk (visszaröpítés).

Összesítsük egy táblázatban, hogy milyen állapotban vannak a családok. Ez segítségünkre lesz abban, hogy mire figyeljünk egyes kaptároknál, és hogy az esetleges előre nem látható nehézségeket leküzdhessek.

A kaptárok ellenőrzése a gyűjtés időszakában

A tavaszi átnézés és a pergetés közötti időben külsőleg ellenőrizzük a kaptárok állapotát, ez rövid idő alatt megvan.

Bár lehetőleg a tavaszi átvizsgálás után csak ősszel nyúlunk újra a kaptárokhoz, a méhészt feladata, hogy mindig felügyelje a kaptárokat, szükség esetén mülépes, vagy lép nélküli (lépcsikkel ellátott) keret behelyezésével. Ha egy család meggyengült, meg lehet erősíteni egy erős kaptárból vett kerettel. Az összetört, elrontott, túlzott melegtől megolvadt lépeket ki kell venni, vagy kivágni azt a részét amelyik tönkrement.

Hagyjuk a méhekre, hogy természetes módon újítsák meg az anyákat. Legközelebb ősszel kell rájuk nézni, a pergetés időszakában, amikor felkészítjük a kaptárokat a telelésre.

A mézelvétel

Kiváló minőségű és hosszú eltarthatóságú mézet csak akkor kell kinyerni a lécekből, ha azok szinte teljesen fedettek. Ez azt jelenti, hogy a méhészeti szezon végén, szeptemberben szüretelek. Természetesen ez azt jelenti, hogy a nyári mézem keveredik az őszi virágok mézével - de mivel ez a különféle virágokból származó mézkeverék igen zamatos, ez nem jelent valódi problémát. Mindenesetre kényelmes az őszi betakarítás, mivel az évnek erre a szakaszára kevesebb méh van a családban, és többnyire már lehúzódnak a többletmézes lécekről, emiatt az egész folyamat gyorsabbá válik.

Amikor eljön a mézelvétel ideje, minden szükséges felszerelést előkészítek, akár csak tavasszal. Délután négy-öt körül szüretelek, és alkonyat körül fejezem be. A módszerem lehetővé teszi, hogy körülbelül egy tucat kaptárból szüreteljek két óra alatt.

Minden kaptárt kinyitok, és egyenként eltávolítom a kereteket, kezdve azzal, amelyik a legmesszebb van a fészektől. Ha ez az első keret sok mézet tartalmaz, az biztos jele annak, hogy sok méz van a kaptárban. Általában nyolc-tíz lépet távolítok el egy olyan kaptárból, amely 20 keretet tartalmaz és nehéz. Ne feledje azonban, hogy még ha a család kevesebb mézzel is rendelkezik, akkor is el kell távolítani ugyanannyi keretet - az egyetlen különbség az, hogy e lécek felületének csak a harmadát vagy egynegyedét foglalja el a méz. Ha már van egy kis tapasztalata, azt javaslom, hogy emelje fel a kaptárt hátulról, és súlyuk összehasonlításával döntsön arról, hogy eltávolít-e egy vagy két keretet. Mindenesetre legalább 16 kg mézet hagyok telelésre (attól függően, hol van a méhészet, a méheknek többre is lehet szükségük). Amelyik kaptárban a legkevesebb méz van, oda áttesszünk mézzel teli kereteket, vagy egyesítjük a családokat.

Miután a felesleges keretek eltávolításra kerültek, a fennmaradó keretek közötti réseket általában kis fa lécekkel zárom le, majd a kaptár üres részét lécekkel takarom be, vigyázva, hogy kb. fél cm-s rést hagyjak, hogy a méhek által a tél folyamán kibocsátott pára távozhasson. Végül gyapjútakarót vagy szalmát teríték a keretek és a lécek tetejére.

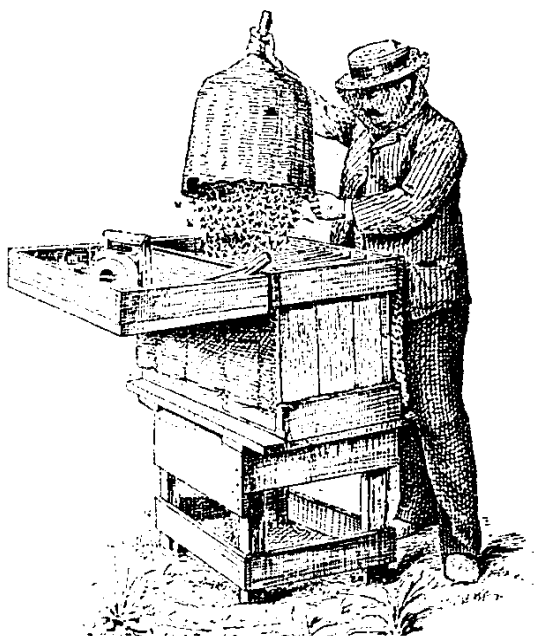
Telelés

A vastag falak jól szigetelnek, a nagy keretek révén a méz folyamatosan hozzáférhető a telelő fűrt számára, és a keskenyebb fészek minimalizálja a hőveszteséget.

Amint valószínűleg észrevette, a betakarítással egyidejűleg felkészítem a méhcsaládot a telelésre, ami lehetővé teszi, hogy a következő tavaszig elkerüljem a méhészetbe való visszatérést.

Azon a napon, amikor befejezem ezeket az eljárásokat, egérrácsot helyezek minden kaptár kijárója elé.

Ami a kipergetett kereteket illeti, ha nincs elég hely a tárolásukra, a legtöbbjüket visszahelyezem a kaptárakba. Például 18 darabot hagyhatunk egy 20 keretes kaptárban, az utolsó keretet gyapjútakaróval vagy szalmával borítva, amint az az 1. ábrán látható. Az extra hely lehetővé teszi, hogy a tél folyamán a páratartalom - amely annyira káros a méhekre - a tetőn keresztül távozzon.

A kaptár betelepítése befogott rajjal

Fig. 93. — Transport des ruches à dos d'homme.

További információ: <https://www.beeeculture.com/the-layens-hive/>